

5253
3die Helligtrekonger-Søndag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 25. januar 1846

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! lad ved Din Hellig-Aand vort Hjerter altid bedre fornemme, at Din Røst er med Kraft, Din Røst er med Herlighed, og lad det troende Hjerter altid forlyste sig ved dine underlige, men trofaste Vidnesbyrd, som Lys i Mørke, som Havn i Storm og som Liv i Død! Bønhør os i Vorherres Jesu Christi Navn: Fader-vor! Du, som er i Himlene!

Hvem der endnu mindes *Luthers* lille Catechismus eller hvem der senere lærde at skatte dette velsignede korte Begreb af vor christelige Børnelærdom, de veed sikkert ogsaa, at der i Forklaringen af den tredje Bøn: skee din Villie, som i Himmelen, saa og paa Jorden, gives den store Oplysning, at Guds gode og barmhjertige Villie er at styrke og opholde os i "Ordet og Troen" alle vore Dage!

Jeg siger den store Oplysning, thi skøndt den indeholdes i et lille Ord og synes os nu at komme af sig selv, saa fattedes dog mange gudfrygtige Mennesker den midt i Christenheden fra Slægt til Slægt, ja Mange fattedes den endnu, dette Lys hvori alle menneskelige Paafund og selvgjorte Midler til Salighed forsvinde, dette Lys skinner egentlig endnu kun, hvor Luther viste Vei og hvor han trolig fulgdes.

Naar imidlertid de, som kalde sig Christne og beraabe sig paa Skrifterne, endnu famle i Mørket efter hvad det egentlig er, Herren kræver af os og ønsker at

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

finde hos os for at skiænke os alle gode Gaver for Tid og Evighed, da see vi ret klarlig i Dagens Evangelium, det er ikke Hans Skyld, thi man skulde jo ikke troe, det var muligt, at noget Menneske med Alvor og Eftertanke kunde høre eller læse Evangeliet om Høvedsmanden i Kapernaum, uden deraf at lære, at *Troen*, som holder sig til *Ordet*, og hviler deri, det er, hvad Herren leder om, saa, hvor han finder denne Tro, der hjælper han ikke blot gladelig for Øieblikket, men spaaer den Troende Plads med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges Rige.

Har derfor Dagens Evangelium end ikke kunnet forhindre den Blindhed for Salighedens jævne Vei og rette Midler, som længe herskede og hersker mangelsteds endnu, hvor man dog kalder sig Christne, saa lad det dog være et stadigt Lys for vor Fod, som see, det er virkelig kun om *Ordet* og *Troen*, Herrens egne Ord til os, og vort Hjertes Tro derpaa, derom det gælder i Salighedens Sag, saa naar vi kun alle vore Dage styrkes og opholdes ved dette Ord i denne Tro, da skeer Guds gode og barmhjertige Villie, og da opfyldes vort Hjertes inderste Begiæring, da befæstes vor Fred, da voxer vort Haab, da tiltager vor Trøst og da forhøies vor Glæde, til den sammenflyder med Hans, som boer i det Høie, lad os, som har seet og kiendt det, altid have Dagens Evangelium for Øie, som et

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

klart Speil for den erkiendte Sandhed, og som et gyldigt Vidnesbyrd om Herrens Tanker, naar Mørkets Aand, hvad ei kan feile, ogsaa stræber at forblinde os eller dog for dunkler Lyset, som skinner for os paa Salighedens Vei.

Og for nu, ved den *HelligAands* Bistand, ret at indprænte alle Medchristne dette liflige Evangelium om *Ordet* og *Troen*, vil jeg vise, hvor nær det ligger os i alle Maader, langt nærmere end jeg nogensinde før har seet.

Sætter vi os nemlig i Herrens første Disiplers Sted, som havde forladt alle Ting for at følge ham, og var alle Israeliter, da føle vi strax, de maae være blevet sært tilmode, da de hørde ham prise den hedenskfødte Høvedsmands Tro i de stærke Udtryk: *saadan* en Tro har jeg end ikke fundet i Israel, og vi forstaae heller ikke Herrens Mening, naar vi ikke lægge vel Mærke til det Foregaaende: siig kun et Ord, saa bliver min Tjener helbredt, men selv naar vi opdager, at det er de høie Tanker om Herrens Ord, den faste og uindskrænkede Tillid dertil som et Almagts-Ord, der tækkes og forundrer Herren, selv da er det os en mørk Tale, forsaavidt som det jo maatte synes, at hvem der har den Tro, Herren sætter høiest, maatte ogsaa i alle Henseender være ham næst, og dog var hans Apostler ham aabenbar ikke blot legemlig, men ogsaa aandelig

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

langt nærmere end Høvedsmanden i Kapernaum.

Ja m. V. medens det paa den ene Side er os klart, at Herren selv hos sine Apostler savnede den hjertelige, uindskrænkede Tro paa hans Ords Kraft, som Høvedsmanden viser, hvorfor han ogsaa tit kalder dem lidet troende, og beklager, at uden de saae Tegn og underlige Gierninger, vilde de ikke troe, saa er det os paa den anden Side en mørk Tale, at denne Høvedsmandens Tro paa Ordet, som vi veed, fandtes hos Mangfoldige baade Mænd og Kvinder hos os, ja, som vi, Gud skee Lov! kan finde i vort eget Hjerter, at denne Tro skulde fattes i Israel, hvor dog baade Apostlerne og mange Andre oprigtig troede paa Herren, annammede langt større aandelige Gaver end vi og vore Fædre, og viste sig Herren ganske anderledes værdige, baade ved et Liv, der lignede Hans, og ved en Død, der høilig ærede Hans Navn.

Ja, for at sige Alt: hvordan kan det være mueligt, at Apostlerne, og i det Hele de Christne af Israel, kunde saaledes have Herren med sig og, efter Himmelfarten, have ham levende og boende i sig, uden dog at have den Tro paa Ordet, som han priste hos Høvedsmanden, og hvordan kan vi have denne Tro og dog i Bevidstheden af Herrens Nærværelse, i Efterligningen af Hans Dyder, som kaldte os fra Mørket til sit underlige

Lys, og i Kraften til med Haand og Mund at udrette Hans Ærende, staae saa usigelig langt tilbage for de Udvalgte af Israel?

Dette er Knuden, og medens det er ganske vist, at jo mere levende vor Tro bliver

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

paa det Ord, Herren taler til os, og jo inderligere Troen og Troens Ord sammensmeltes i vort Hjerte, des dybere og gladere vil vi ogsaa føle at Ordet er Aand og Liv, og i samme Grad vil vi blive istand til, baade i Liv og Død at bevise det; men næsten lige til Enden vil der dog blive en mærkelig og kiendelig Forskiel mellem vort christelige Liv, og deres af Israel, som vi finde beskrevet i Apostlernes Gierninger, vi vil ikke saaledes kunne see og vise, at Herren er med os, og at vi er Hans Venner og værdige Efterfølgere, som altid see Stolene satte til sig, Davids Huses Stole i det Himmelske Jerusalem, og dette maatte gjøre netop de bedste Christne iblandt os og vore Børn bange, mismodige og omsider tvivlraadige, naar det ikke opdagedes, at Grunden dertil er af Herren, og at han forud har trøstet os over alt Savn, da han priste Høvedsmandens Tro og vidnede: saadan en Tro har jeg end ikke fundet i Israel! og: dig skee, som du troer! og fremdeles da han sagde til den Cananæiske Kvinde: din Tro er stor, dig skee, som du vil!

Seer derfor alle I, som for eders egen Saliggjørelses Skyld ønsker at see Lys i Herrens Lys, seer, hvad der løser Knuden, saa Apostlerne og alle de Troende af Israel beholde deres Fortrin og deres Ære, men vi Christne af Hedningerne beroliges, trøstes og opmuntres

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

dog vidunderlig med Høvedsmanden og den Cananæiske Kvinde! Der er aabenbar to Slags Tro paa Herrens Ord, nemlig Troen paa Ordet for Gierningernes Skyld og Troen

paa Ordet for dets egen Skyld, og Herren vil helst uden videre troes paa sit Ord som han siger til sine Disipler: troer mig, men vil I ikke, saa troer mig dog for Gierningernes Skyld; men det er nu engang *Israel* i det Hele umueligt at troe saa blindt og uindskrænket paa Ordet, det kunde ikke engang *Moses*, derfor slog han paa Klippen, istedenfor blot at tale til den som Herren siger: uden I see Tegn og underlige Gierninger, da troer I ikke, og siger til *Thomas*: fordi du saae mig, troer du, hvorimod det er det troende *Israel* mueligt, ja let og naturligt, at flytte Bjerge med Troen, at henrykkes med Haabet til den tredie Himmels og at gaae frimodig baade giennem Ilden og Vandet, med Evigheds-Lyset, som de Gamle med Skystøtten og Ildstøtten for Øie.

Ganske anderledes er det i det Hele med os Hedninger af Natur, thi ved os gjør Troen intet glimrende Størværk, os forvandler den ingenlunde saaledes efter Herrens Lignelse til at vandre med ham i Sandheds Retfærdighed og Hellighed, os giver Haabet ikke saaledes *Cherubens* Vinger til at besøge Paradiset, for os er Haabet kun en lille Fugl, der tit bliver borte for os i Skyen, og vor Frimodighed til at følge Herren er blandet med megen Frygtsomhed, er immer vaklende, som *Peders* Gang paa Bølgerne,

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

saa vor Følelse, med Herren for Øine, maa altid være som Høvedsmandens: Herre, vi er ikke værd at Du skal gaae ind under vort Tag, men siig kun et Ord, saa er vi frelste.

Men see, denne Følelse, naar den er sand og ægte, den tækkes Herren fremfor alt Andet, den skatter han, som *Enkens* Skærv, ikke efter dens eget Værd, men efter hvad vi har, efter vor aandelige Fattigdom, hvori vi give Alt hvad vi har, det glæder Hans Hjerter inderlig at mødes med den fulde Overgivelse og uindskrænkede Tillid, og just fordi vi søge Alt i Ham, kan Han være og bliver Alt for os, priser os salige, fordi vi ikke have seet og dog troe, priser vor Tro paa Ordets Almagt høiere end al den Tro, Han fandt i *Israel*, og lader den lille Fugl synge saa lifligt for vort Hjerter i Hans Navn: dig skee, som du vil! at vi synke salige i Hans Favn.

Spørge vi nu endelig, hvoraf denne Forskiel mellem *Israels* Tro og vor Tro kan reise sig, og hvordan det er mueligt, at Herren kan i Sandhed foretrække Høvedsmandens,

den Cananæiske Kvindes og vores, see da opløser denne Hemmelighed sig i den dybe, uudgrundelige, men soleklare Hemmelighed, som *Kiærligheden* er; thi vi veed det jo dog vel, at jo dybere og inderligere Kiærligheden er i Støvet, des fattigere føler den sig selv i alle Maader, men des mere uindskrænket overgiver den sig ogsaa i Troen til hvem der vinder den, saa vel er et *Venskab*, som det mellem David og Jonathan et stærkt selv af Døden uopløseligt Baand,

3die Helligtrekonger-Søndag 1846

men dog maae vi finde, det var kun som Israelit, David besang dette *Venskab*, som endnu vidunderligere end Kvindernes Kiærlighed, thi kiende vi noget til denne, som den kan være, som den tit har været og er endnu midt iblandt os, da veed vi, den er det Allerunderligste, som det Allergybeste under Solen, og Kilden netop til en saadan Tro paa Ordet, paa Ordet alene, som Herren priser over alt Andet, saa Israels Tro med det lyse Haab, med de store Opoffrelser, den utrættelige Flid, de mageløse Gierninger, det er *Venskabets* Værk ligesom Abraham kaldtes Guds Ven og troede Gud og det blev regnet ham til Retfærdighed, men Høvedsmandens og den Cananæiske Kvindes og vores Tro, med det dunkle Haab, med det dybe Savn af Alt hvad der er værdt at byde Herren eller værdt at nævne for ham, det er baade hos Mænd og Kvinder, den kvindelige Kiærligheds Frugt, og det alene løser Knuden, kun det aabenbarer os Grunden til den mærkelige Forskiel paa Evangeliets Virkning hos Israel og blandt alle Hedninger, hist see vi Herrens Ven, den trofaste, ligesindede, uadskillelige, her see vi Intet uden dunkle Spor af hende, som opvoxer til sin Herres Glæde, af *Bruden*, det Hjertets skjulte Menneske, som er dyrebar for Gud, Bruden, der, som det sømmer sig, opvoxer i Stilhed og Ydmyghed, finder sig altid uværdig til at giæstes af ham med den Eenbaarnes Herlighed, men lever af Hans Kiærligheds Ord, og vil engang, naar hun har prydet sig, som en Brud for sin Brudgom, og kan ikke længer bære Savnet og Verdens rasende Daarskab og Forhaanelsen af den Velsignedes Navn, raabe saa inderlig saa ængstelig, men saa troende og kiærlig med Aanden: kom, Herre Jesus! at Han kommer, som Lynet farer

fra Øst til Vest og hjemfører Bruden, som har vogtet paa Hans Læber og valgt den bedste Deel, som aldrig skal mistes. Amen!